

9.9.2024

LAPELY/1871/2022

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
ympäristö- ja luonnonvarat-vastuualue, maankäyttö-
ja ympäristövaikutukset-yksikkö
Hallituskatu 3 b
96100 Rovaniemi

Lausuntopyyntö 20.5.2024

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen lausunto Tornion ja Tervolan Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista

Myrsky Energia Oy on toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 1.3.2024 valmistuneen Sitowise Oy:n laatiman Tornion ja Tervolan Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka on sisältänyt Natura-arvioinnin. Lapin ELY-keskuksen maankäyttö- ja ympäristövaikutukset-yksikkö hankkeen yhteysviranomaisena on pyytänyt Natura-arvioinnista luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista lausuntoa. Arviointi kohdistuu Vinsanmaan lettojen Natura 2000-verkostoon lukeutuvaan alueeseen. Lapin ELY-keskuksen tässä yhteydessä antamassa lausunnossa käsitellään hankkeen vaikutuksia tähän edellä mainitun Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin.

Lapin ELY-keskus on yhteysviranomaisena Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman lausunnossaan 12.1.2023 edellyttänyt Natura-arviointia Vinsanmaan lettojen osalta. Natura-arviointia on vaadittu, sillä hanke kohdistuu Natura-alueelle ja hankkeesta aiheutuvat vaikutukset Natura-alueeseen ovat mahdollisia, ne kohdistuvat alueen suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin ja ovat luonteeltaan heikentäviä sekä laadultaan mahdollisesti merkittäviä. ELY-keskus katsoo tuulivoimapuiston rakentamisen Natura-alueen ympärille lähtökohtaisesti aiheuttavan relevantteja ja ennakoitavissa olevia vaikutuksia, jotka saattavat olla Natura-alueen suojeluperusteita merkittävästi heikentäviä, jonka perusteella Natura-arvioinnin edellyttämisen kriteerit täyttyvät. Lapin ELY-keskus arvioi arvioinnin pohjalta, täyttääkö laadittu arviointi Natura-arvioinnin asianmukaisuuden kriteerit.

Vinsanmaan lettojen Natura-alue on hyväksytty Natura 2000-verkostoon luontodirektiivin mukaisena alueena eli alueen suojeluperusteena voivat olla luontodirektiivin liitteen I luontotyytit ja liitteen II lajit. Natura-arvioinnista annettavassa lausunnossa käsitellään arviointien asianmukaisuutta ja tuulivoimahankkeen vaikutuksia Natura-alueiden tietolomakkeissa mainittuihin suojeluperusteisiin.

Natura-arvioinneissa esitetyt tiedot

Hankkeen kuvaus

Arvioinnissa esitetyn kuvauksen mukaan tuotantoalue sijaitsee noin 16 kilometriä Tervolan keskustasta länteen ja 28 kilometriä Tornion keskustasta kaakkoon. Tuotantoalueen pinta-ala on noin 3 300 hehtaaria. Hankkeessa suunnitellaan

9.9.2024

enintään 28 tuulivoimalaa, joista 11 sijoittuu Tornion kaupungin alueelle ja 17 Tervolan kunnan alueelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä, napakorkeus enintään 200 metriä ja lavan pituus enintään 100 metriä. Voimaloiden yksikköteho on 6-10 MW. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille ja sähköasema tuotantoalueen eteläosaan.

Alustavan suunnitelman mukaan sähkö siirretään tuotantoalueelta joko Vinsanmaan tai Kuoringin alueelta etelään Fingridin verkkoon nykyisen Keminmaa–Petäjäskoski 400 kV voimajohdon rinnalla Keminmaalle, joko olemassa olevalle Keminmaan sähköasemalle noin 17 kilometrin päähän tai Viitajärvelle rakennettavalle uudelle sähköasemalle noin 14 kilometrin päähän tuotantoalueesta. Sähkönsiirtoreitti sijoittuu olemassa olevan Keminmaa–Petäjäskoski 400 kV voimajohdon rinnalle, joko sen itä- tai länsipuolelle.

Tiedot Natura 2000 -verkostoon kuuluvista alueista

Arvioinnissa esitetyn mukaan osa-alueet sijaitsevat Vinsanmaan harjanteen etelä- ja kaakkoispuolella; idässä Natura-aluetta rajaa myös matalampi kivennäismaaniemeke, Kalliosarvi. Vinsanmaan harjanteen lakiosissa ja etelärinteellä on melko runsaasti kalliopaljastumia, joita on hieman näkyvillä myös Kalliosarvessa. Muualla tuotantoalueella kalliopaljastumia ei ulotu maanpinnalle asti. Vinsanmaan–Kalliosarven harjanteen kallioperä on lähes kokonaan emäksistä tuffiittia, harjanteen eteläpuolella on fylliittiä (GTK Kallioperäkartta 200k).

Kunnanrajojen tuntumaan sijoittuvan Vinsanmaan lettojen itäisen, kooltaan laajemman osa-alueen pohjois- ja itäreunan kivennäismaat ovat tuoretta kangasta. Pääosa tästä osa-alueesta on suota, joka ulottuu Natura-aluerajauksen lounais-, etelä- ja kaakkoisreunaan asti. Erillinen pienempi osa-alue (Korpijärven luonnonsuojelualue; 1,62 ha) sijaitsee suuremmasta alueesta noin 1,4 km länteen. Se on nuorehkoa, tiheäkasvuista, osin rehevää metsää. Aivan osa-alueen kaakkoiskulmassa on pienialaisesti suota, joka jatkuu Natura-aluerajauksen kaakkoispuolelle.

Alueiden luonnontilaisuutta ovat heikentäneet metsätaloustoimet, minkä seurauksena puusto on osin nuorta ja maapohja aurattua. Natura-alueeseenkin kuuluneita soistumia on aikoinaan ojitettu, mutta lähes kaikki ojat on tukittu osana ennallistamistoimia. Itäinen osa-alue kuuluu länsireunastaan kapealti yksityisomistukseen; siellä on vielä ojia, lisäksi pieni kaistale Natura-aluerajauksesta sijoittuu entiselle turvetuotantokentälle. Muilta osiltaan itäinen osa-alue on valtionmaata. Itäisen osa-alueen pohjoispäätä on viistänyt voimalinja, joka on äskettäin purettu (mm. Fingrid Oyj 2023). Voimalinjan aukko on edelleen selvästi nähtävissä, ulottuen hieman Natura-aluerajauksen sisäpuolelle. Metsittymisen edetessä voimalinjan aukko katoaa lopulta. Korpijärven luonnonsuojelualueen läpi menee metsäautotie. Natura-aluetta ympäröivät metsät ovat metsätalouskäytössä, laajemman osa-alueen eteläreunaan ulottuu lähes avoimeksi hakattu kaistale. Vinsanmaan letot sisältyy soidensuojeluohjelmaan.

Natura-alueen suojeluperusteena on kolme luontotyyppiä:

- Boreaaliset luonnonmetsät (2 ha)
- Puustoiset suot (5 ha)

9.9.2024

- Letot (1,5 ha)

Esitetyt pinta-alat ovat Natura-tietolomakkeen tietoja. NATA-arvioinnin myötä tietoja on päivitetty:

Puustoiset suot -luontotyyppin pinta-ala on ennallistamisen myötä kasvanut (nyt 13 ha), lisäksi luontodirektiivin luontotyyppeihin on lisätty Vaihettumissuot ja rantasuot -luontotyyppi (0,67 ha).

Alueen suojeluperusteena on myös EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteen salassa pidettävä laji. Salassa pidettävä laji on Suomessa rauhoitettu ja uhanalaistarkastelussa luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT). Lähes kaikki Natura-alueen esiintymät ovat laajemmalla itäisellä osa-alueella. Lajista on myös muutama muu havainto Natura-aluerajausten lähituntumasta. Lisäksi muina huomionarvoisina kasvilajeina itäisen osa-alueen korpikuvioilta on ilmoitettu lapinleinikki (rauhoitettu, luontodirektiivin II- ja IV-liitteen laji) sekä hentosara (NT). Lapinleikin ja hentosaran kasvupaikkaa on luonnehdittu erittäin kosteaksi.

Vinsanmaan lettojen Natura-alue tullaan valtion maiden osalta perustamaan myös muuksi luonnonsuojelualueeksi Länsi-Lapin luonnonsuojelualueita koskevan säädösvalmistelun yhteydessä (Metsähallitus 2022). Alueen rajausta poikkeaa Natura-alueen rajauksesta, ulottuen pääosin Natura-aluerajaukseen laajemmalle.

Lähtötiedot

Arvioinnissa on todettu, että lähtötietoina on käytetty Natura-tietolomakkeen tietoja ja hankesuunnitelmaa. Lisäksi käytössä on ollut Natura-alueen tila-arvio (NATA; Metsähallitus 2020), joka sisältää varsin tuoreita tietoja laajemmasta osa-alueesta tietolomakkeen tietoihin verrattuna. Arvioinnin tueksi on tarkasteltu myös SAKTI-järjestelmään tallennettuja luontotyyppitietoja valtion luonnonsuojelualueista (v. 2006–2020) sekä Korpijärven luonnonsuojelualueen (YSA207202) biotooppikuviotietoja (v. 2015). Lisätietoja on saatu Lajitietokeskuksen tietojärjestelmään (laji.fi) tallennetuista salassa pidettävän lajin ja muiden huomionarvoisten lajien esiintymätiedoista (v. 2006–2021).

Vaikutusten arvioinnin ohjeistuksena on käytetty soveltuvasti Euroopan unionin julkaisua ”Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites. Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC”, Euroopan unionin komission tiedonantoa 21.11.2018 ”Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset” sekä Suomen ympäristökeskuksen raporttia 43/2023 ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi” (Mäkelä & Salo 2024). Vaikutukset on arvioitu asiantuntija-arviona. Hankkeen tietoja ja toisaalta tietoa luontotyypeistä ja lajistosta on tarkasteltu rinnakkain ja arvioitu, onko merkittävä vaikutus mahdollinen.

Arvioidut vaikutukset Natura-alueiden suojeluperusteisiin

Arvioinnissa todetaan, että tuulivoimahankkeella ei ole suoria Natura-aluetta muuttavia vaikutuksia toimintojen sijoittuessa Natura-alueen ulkopuolelle.

Arvioinnin mukaan voimalapaikalle määritettiin 250 metrin vyöhyke, minkä sisällä

9.9.2024

reunavaikutusta voi ilmetä. Voimalan pystyttäminen ja käyttö vaatii avoimeksi raivattavan alan, ja varsinaisen voimalapaikan lisäksi tarvitaan kokoamis- ja nostoalue, josta puusto on tarpeen poistaa. Vastaavasti uusille teille määritettiin 10 metrin levyinen muutosvyöhyke.

Natura-alueen läntisen osa-alueen läpi johtava metsäautotie aiheuttaa reunavaikutusta tien kummallakin puolella (kuva 1). Lisäksi reunavaikutus lisääntyy ajoittain viereisten metsäalueiden hakkuiden seurauksena. Osa-alueen pienen koon vuoksi pelkästään tiestäkin johtuva reunavaikutus on varsin merkittävä, mutta ei ole suurenemassa koska tie ei kuulu perusparannettaviin reitteihin eikä sen varteen osoiteta maakaapelointia. Reunavaikutus voi edelleen vahvistua, mikäli osa-alueen viereen avataan laajoja avoimia alueita, jotka laajentavat avointa ympäristöä. Lähimmät tuulivoimalapaikat (keskipiste) sijaitsevat eri vaihtoehtoisissa läntisestä osa-alueesta noin 260 metriä kaakkoon (VE2), noin 280 metriä koilliseen (VE1) ja noin 336 metriä länteen (VE2, VE3). Rakentamisvaiheessa kunkin voimalan kohdalla puusto kaadetaan yleensä noin 0,6–1 hehtaarin alueelta. Käytön aikana puuttomana säilyvät huoltoteiden lisäksi myös työskentelyalueet (noin 50 m x 100 m). Mikäli puustoa ei jouduta kaatamaan edellä mainittua laajemmin, muodostuvien uusien reunojen etäisyys osa-alueen reunaan on selvästi yli 100 metriä, ja reunavaikutuksen lisäys jää vähäiseksi.

Natura-alueen itäiseen osa-alueeseen kohdistuu reunavaikutusta selvimmin pohjoispäätä viistävän voimalinjan aukon sekä länsireunassa Välijänkkän turvekentän seurauksena (kuva 1). Lisäksi reunavaikutus lisääntyy ajoittain viereisten metsäalueiden hakkuiden seurauksena. Luontoselvitysten teon ajankohtana tuoreita avohakkuualueita ulottui osa-alueen reunan tuntumaan idässä ja etelässä ja lähelle (20–40 metriä) myös pohjoispuolella. Osa-aluetta lähin tuulivoimalapaikka sijaitsee Natura-alueen rajoista noin 220 metriä itään (VE1). Muut lähellä sijaitsevat voimalapaikat (osa-alueesta noin 280 metriä luoteeseen [VE1, VE3] ja noin 250 metriä pohjoiseen [VE3]) sijoittuvat voimalinjan aukon toiselle puolelle. Eteläpuolella lähin voimala sijoittuu noin 350 metrin päähän (VE2). Lähin olemassa oleva, perusparannettava tie sijaitsee osa-alueen reunasta noin 145 metriä luoteeseen. Pohjoispuolelle rakennettava uusi tie ohittaa osa-alueen lähimmillään noin 85 (VE2) tai 100 metrin (VE1) päästä; tien ja Natura-alueen väliin sijoittuu puretun voimalinjan aukko. Mikäli voimalat ja tiesuunnitelmat toteutuvat suunnitellusti, muodostuvat uudet reunat eivät lisää reunavaikutusta merkittävästi, metsien käsittelyn jatkuessa entisenlaisena.

Arvioinnin mukaan Vinsanmaan alueelle alustavasti suunniteltu maa-ainesten ottoalue lisääisi toteutuessaan reunavaikutuksen laajuutta ja kestoja, kun tilannetta verrataan tavanomaiseen metsänhakkuuseen. Alueella toteutettujen ja jatkossa toteutettavien metsänhoitotoimien seurauksena maa-ainesten oton ei arvioida merkittävästi lisäävän reunavaikutusta Natura-alueelle. Arviossa on kuitenkin edellä todettu epävarmuus maankamaran laadun suhteen, minkä seurauksena jotkin alueet jäisivät metsittymättä.

Natura-alueen läntisen ja itäisen osa-alueen väliin tulisi sijoittumaan uusi sähkönsiirtolinja (VEA). Sen etäisyys läntiseen osa-alueeseen on yli 900 metriä. Itäiseen osa-alueeseen etäisyyttä on yli 400 metriä, lisäksi sen ja sähkönsiirtolinjan välissä on melkein koko Natura-alueen mitalla avoin Välijänkkän turvetuotantokenttä. Lisäksi uusi sähkönsiirtolinja sijoittuu Natura-alueen kohdalla

9.9.2024

suunnitellulle maa-ainesten ottoalueelle, joka on voimalinjan tarvitsemaa aukkoa selvästi leveämpi. Pelkästään etäisyysperusteisesti voidaan todeta, että uusi sähkönsiirtolinja ei aiheuta merkittävää reunavaikutusta Natura-alueen läntiselle ja itäiselle osa-alueelle.

YVA-selostuksessa esitetyn tuulivoimapuistosuunnitelman mukaiset ratkaisut eivät lisää merkittävästi jo olemassa olevaa reunavaikutusta Natura-alueelle etäisyydestä ja tuotantoalueen muusta maankäytöstä (metsäautotiet, turvetuotantokenttä sekä voimakkaasti käsitellyt metsät) johtuen.

Arvioinnin mukaan **Boreaaliset luonnonmetsät** -luontotyyppikuviot muodostavat metsäisen reunuksen osa-alueen koilliseen suuntautuvaan osaan. Boreaalisiin luonnonmetsiin ei arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia etäisyyden ja nykyisen maankäytön takia. Maa-ainestenottoalueen toteutuminen tässä arviossa tarkastellussa laajuudessa lisää luontotyyppiin kohdistuvan reunavaikutuksen laajuutta ja kestoja, kun tilannetta verrataan tavanomaiseen metsänhakuuseen. Tarkasteltaessa metsänkättöä Natura-alueen ympäristössä reunavaikutuksen lisääntyminen arvioidaan vähäiseksi, ja se vähenee metsittymisen edetessä.

Muista tuulivoimapuiston rakentamisalueista aiheutuva reunavaikutuksen lisäys luontotyyppikuvioihin peittyy nykyisen maankäytön aiheuttaman reunavaikutuksen taakse. Mikäli voimalat ja tiesuunnitelmat toteutuvat suunnitellusti, muodostuvat uudet reunat eivät lisää reunavaikutusta merkittävästi, metsien käsittelyn jatkuessa entisenlaisena. Luontotyyppiin ei kohdistu uuden sähkönsiirtolinjan perustamistöistä ja käyttöönotosta aiheutuvaa reunavaikutusta etäisyydestä johtuen.

Arvioinnissa todetaan, että tuulivoimaloiden perustamistöistä ja käyttöönotosta sekä tiejärjestelyistä aiheutuva lievä reunavaikutuksen lisäys **Puustoiset suot ja Vaihettumissuot ja rantasuot** -luontotyyppisiin peittyy nykyisen maankäytön aiheuttaman reunavaikutuksen taakse. Mikäli voimalat ja tiesuunnitelmat toteutuvat suunnitellusti, muodostuvat uudet reunat eivät lisää reunavaikutusta merkittävästi, metsien käsittelyn jatkuessa entisenlaisena. Luontotyyppisiin ei kohdistu uuden sähkönsiirtolinjan perustamistöistä ja käyttöönotosta aiheutuvaa reunavaikutusta etäisyydestä johtuen.

Maa-ainestenottoalueen toteutuminen tässä arviossa tarkastellussa laajuudessa todennäköisesti aiheuttaa vesitasapainoon muutoksia, jotka voivat heijastua kosteudesta riippuvaisiin suoluontotyyppisiin ja niiden kasvillisuuteen. On mahdollista, että luontotyypit tai niiden ominaispiirteet muuttuvat, jolloin vaikutus voi olla niiden kannalta merkittävä.

Natura-alueen **Letot**-luontotyyppikuvioiden osalta todetaan, että ne sijaitsevat itäisen osa-alueen kaakkaisreunan tuntumassa. Letot rajautuvat pääosin muihin soistumiin, osin metsäisiin kivennäismaakuvioihin. Tuulivoimaloiden perustamistöistä ja käyttöönotosta sekä tiejärjestelyistä aiheutuva lievä reunavaikutuksen lisäys Letot -luontotyyppiin peittyy nykyisen maankäytön aiheuttaman reunavaikutuksen taakse. Luontotyyppiin ei kohdistu uuden sähkönsiirtolinjan perustamistöistä ja käyttöönotosta aiheutuvaa reunavaikutusta etäisyydestä johtuen.

9.9.2024

Arvioinnissa todetaan, että maa-ainestenottoalueen toteutuminen tässä arviossa tarkastellussa laajuudessa todennäköisesti aiheuttaa vesitasapainon muutoksia, jotka voivat heijastua kosteudesta riippuvaisiin suoluontotyyppisiin ja niiden kasvillisuuteen. On mahdollista, että myös Letot-luontotyyppiin tai sen ominaispiirteisiin kohdistuu merkittäviä vaikutuksia.

Kallioperän louhinnalla voi olla vähäisiksi arvioituja vaikutuksia lettojen kalkinsaantoon. Emäksisen tuffiitin alue kattaa pääosan Vinsanmaan harjanteen koko leveydestä, ja kallioperää jää paljon jäljelle, vaikka harjanne madaltuisi oleellisesti louhinnan seurauksena. Kuitenkin louhinnasta seuraavista vesitasapainon muutoksista voi seurata muutoksia myös ravinteiden kulkeutumiseen ja saatavuuteen harjanteen ympäristössä. Muutoksia lähiympäristön – mukaan lukien Letot-luontotyyppikuviot – ravinnetasapainoon arvioidaan enintään vähäisiksi, mutta tarkkaa arviota ei ole mahdollista esittää.

Louhintapöly voi tilapäisesti lisätä kalkkipitoisen aineksen kertymistä alueelle, mistä ei sinänsä katsota olevan merkittävää haittaa luontotyyppille.

Arvioinnin mukaan arvioinnissa kuvattu hanke ei vaikuta suojeluperusteena olevaan kasvilajiin suoraan. Lajiin kohdistuvat välilliset vaikutukset ovat kuitenkin mahdollisia. Natura-alueen suojeluperusteena on yksi sensitiiviseksi luokiteltava eli salassa pidettävä eliölaji. Lähes kaikki Natura-alueen salassa pidettävän lajin esiintymät ovat laajemmalla itäisellä osa-alueella.

Salassa pidettävään lajiin ja letot-luontotyyppiin kohdistuvat vaikutukset ovat samankaltaisia. Natura-alueen itäpuolelle suunnitellun tuulivoimalan (VE1) perustamistöistä ja käyttöönnotosta sekä tiejärjestelyistä aiheutuva lievä reunavaikutuksen lisäys salassa pidettävään lajiin peittyy nykyisen maankäytön aiheuttaman reunavaikutuksen taakse. Salassa pidettävään lajiin ei kohdistu muiden tuulivoimaloiden ja uuden sähkönsiirtolinjan perustamistöistä ja käyttöönnotosta sekä tiejärjestelyistä aiheutuvaa reunavaikutusta etäisyydestä johtuen.

Arvioinnissa todetaan, että maa-ainestenottoalueen toteutuminen arvioinnissa tarkastellussa laajuudessa todennäköisesti aiheuttaa vesitasapainoon muutoksia, jotka voivat heijastua kosteudesta riippuvaisiin suoluontotyyppisiin ja niiden kasvillisuuteen sekä salassa pidettävään lajiin. On mahdollista, että salassa pidettävän lajin elinympäristöihin voi tapahtua vähäisiä muutoksia suoluontotyyppisiin tai boreaalisiin luonnonmetsiin kohdistuvan muutoksen kautta.

Kallioperän louhinnan on arvioitu vaikuttavan enintään vähäisesti lettojen kalkinsaantoon. Louhintapölyn ei arvioida vaikuttavan negatiivisesti salassa pidettävään lajiin.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Yleisesti

9.9.2024

Arvioinnissa on riittävällä tarkkuudella esitetty hankkeen kuvaus, jotta arvioinnin perusteella on mahdollista tietää mistä mahdolliset vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin voivat muodostua.

Käytettyjen lähtöaineistojen määrä on arvioinneissa suppeahko. Arviointien kannalta joitakin puutteita on lähtötietojen ajantasaisuudessa ja toisaalta siinä, ettei maastoselvityksiä ole arvioinnin perusteella lainkaan kohdennettu edes niille Natura-alueiden osille, joihin hankkeesta voisi kohdistua vaikutuksia. ELY-keskukselle jää epäselväksi, miksi hankkeen muiden luontoselvitysten yhteydessä ei ole Natura-alueella käyty varmistamassa suojeluperusteena olevan tikankontin esiintymien tai luontotyyppien nykytilaa, kun hankkeen luontoselvitykset ovat kuitenkin kohdentuneet aivan Natura-alueen välittömään läheisyyteen. Asianmukaisen Natura-arvioinnin tulee perustua ajantasaisiin ja tarkkoihin lähtötietoihin, ja arvioinnin perusteella kaikki tiedot eivät ole olleet ajantasaisia tai tarkkoja.

Arvioinnissa on tunnistettu keskeiset vaikutusmekanismit hyvin ja ne on kuvattu riittävällä tarkkuudella hankkeen suunnitteluvaihe huomioiden. Arvioinnissa on kuvattu vaikutuksia suojeluperustekohtaisesti varsin kattavasti ja ne on perusteltu hyvin. Vaikutusten suuruutta ei ole arvioinnissa kuvattu objektiivisesti erityisen tarkoilla määreillä, vaikka Komission tiedonannon (2018) mukaan asianmukaisen raportin tulee olla riittävän yksityiskohtainen, jotta siitä käy ilmi, miten lopullinen päätös tehtiin ja millä tieteellisillä perusteilla. Toisaalta vaikutusten merkittävyyttä kuvattaessa on pitäydytty vain toteamaan, onko vaikutus arvioinnin mukaan merkittävästi heikentävä vai ei. ELY-keskus pitää tätä oikeansuuntaisena arviointitapana. Lisäksi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnissa määritetty laji- ja luontotyyppikohtainen vaikutusalue on yhteneväinen ELY-keskuksen näkemyksen kanssa.

ELY-keskus pitää erinomaisena tapana ilmoittaa vaikutuksen arvioinnissa, mikäli vaikutuksia ei katsota muodostuvan lainkaan. Tieto voi olla merkityksellinen mahdollisesti myöhemmissä Natura-arvioinneissa sekä tietysti kyseessä olevassa Natura-arvioinnissa objektiivisuuden osalta.

Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit

ELY-keskus katsoo, että luontotyyppien osalta arvioinnista saatua johtopäätöstä voidaan pitää oikeana, vaikka vähäistä epäselvyyttä jääkin arvioinnissa käytettyjen aineistojen ajantasaisuuteen ja oikeellisuuteen liittyen. Kokonaisuutena katsoen arviointia voi kuitenkin pitää riittävällä tavalla laadittuna, kun vielä huomioidaan vaikutusmekanismien tunnistaminen, vaikutusalueen laajuuden määrittely sekä oikeansuuntainen arviointitapa. ELY-keskus on yhtä mieltä arvioinnissa esitetyn kanssa siitä, että merkittävien vaikutusten muodostumatta jäämistä ei voida sulkea pois luontotyyppien Letot, Puustoiset suot ja Vaihettumissuot ja rantasuot osalta, mikäli alueelle suunnitellut toiminnot toteutetaan esitetystä laajuudessaan.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

ELY-keskus on yhtä mieltä arvioinnissa esitetyn johtopäätöksen kanssa, että kielteisten vaikutusten mahdollisuutta salassa pidettävään lajiin ei voida sulkea pois elinympäristöihin kohdistuvien mahdollisten muutosten seurauksena, mikäli alueelle suunnitellut toiminnot toteutetaan esitetystä laajuudessaan.

9.9.2024

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksilla tarkoitetaan Natura-arvioinnin yhteydessä kaikkia niitä vaikutuksia, jotka kohdistuvat samaan suojeluperusteeseen riippumatta siitä missä Natura-alueen osissa, milloin ja millä tavalla vaikutukset ilmenevät. Natura-arvioinnissa yhteisvaikutuksilla ei tarkoiteta pelkästään sellaisia vaikutuksia, jotka kohdentuvat samaan paikkaan ja aikaan. Yhteisvaikutuksia voi syntyä isoilla Natura-alueilla kaukanakin suunnitellusta toiminnasta.

Arvioinnissa on useassa kohdassa sisällytetty Natura-aluetta ympäröivien metsien käsittelystä aiheutuvat vaikutukset osaksi arviointia, mutta kokonaisuutena metsien käsittelyä ei ole tunnistettu yhteisvaikutusten piiriin lukeutuvaksi. ELY-keskus katsoo, että metsien käsittely on kuitenkin sellaista toimintaa, joka tulisi sisällyttää arviointiin, kun se on oleellista, sillä metsien käsittelystä tehdään ennen toimenpiteisiin ryhtymistä ilmoitus, jolloin sen voi katsoa olevan valmis suunnitelma. Toisaalta ELY-keskus katsoo, että metsien käsittelyä on käyty arvioinnissa läpi riittävällä tavalla ja se on huomioitu hankkeen muiden vaikutusten arvioinnin yhteydessä läpi arvioinnin. ELY-keskus toteaa, ettei yhteisvaikutusten arvioinnin kuulukaan olla erillinen osa muusta arvioinnista ja siten arviointi on oikein toteutettu.

Lieventävät toimenpiteet

Arvioinnissa lieventävinä toimenpiteinä on esitetty maa-ainesottoalueen pienentämistä siten, että maa-ainesten ottaminen rajoittuisi vain Vinsanmaan harjanteen pohjoispuoliselle sivustalle korkeintaan ottosyvyyteen +50 metriä mpy. ELY-keskus katsoo, että esitetty lieventävä toimenpide on perusteltu ja arvioinnissa on riittävällä kuvattu, miten maa-aineksen oton rajoittaminen poistaa haitallisia vaikutuksia. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lieventävä toimenpide on tarpeen. Se on myös riittävä toimenpide, jolla voidaan varmistua, ettei arvioinnissa tunnistettuja mahdollisesti merkittäviä kielteisiä vaikutuksia suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin ja lajeihin pääse muodostumaan.

Johtopäätökset

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ja siten arviointi muodostaa perustan sille, voidaanko hanke tai suunnitelma hyväksyä vai ei.

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain 35 §:n 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (Euroopan komissio 2018). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan tieteellisiin seikkoihin perustuen.

Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa.

9.9.2024

Johtopäätöksenä ELY-keskus toteaa, että Natura-arviointi on riittävällä tavalla laadittu. Pieniä puutteita ja epätarkkuuksia tunnistettiin laji- ja luontotyyppien vaikutusten arvioinnissa ja yhteisvaikutusten arvioinnissa, mutta niitä ei voida pitää arvioinnin luotettavuuden kannalta olennaisina. Arvioinnin perusteella on päädytty oikeansuuntaisiin johtopäätöksiin, eikä arvioinnin mukaan hankkeesta tule kohdistumaan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleville luonnonarvoille, kun arvioinnissa esitetty lieventävä toimenpide toteutetaan. ELY-keskus katsoo, että ajateltavissa olevat vaikutukset ovat tällöin luonteeltaan epätodennäköisiä. Edellä mainitun perusteella arviointia voidaan pitää riittävänä.

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen, "eheyteen". Alueen koskemattomuuden käsitettä ei ole luontodirektiivissä erikseen määritetty, mutta komission tulkintaohjeen mukaan sillä tarkoitetaan koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan säilymistä elinkelpoisena niin että se turvaa niiden luontotyyppien, luontotyyppien kokonaisuuksien ja/tai lajien kantoja, joita varten alue on osoitettu verkostoon.

Silloin kun Natura-arviointi on asianmukaisesti suoritettu sisältäen asianmukaisen yhteisvaikutusten tarkastelun, jossa myös epäsuorat vaikutukset on tarkasteltu, ja sen lopputulos on, että merkittävä heikentyminen jokaisen suojeluperusteiden osalta voidaan sulkea pois, voidaan samalla todeta, että alue pysyy luontodirektiivin tarkoittamassa mielessä koskemattomana (Euroopan Komissio 2018).

ELY-keskus toteaa, että arvioinnissa esitetty suunniteltu toiminta esitetyn lieventävän toimenpiteen kanssa ei yksin, eikä yhdessä muun toiminnan kanssa vaikuta haitallisesti alueen koskemattomuuteen.

Tiivistelmä

Arvioinnissa todettiin, että hankkeeseen vaadittavien maa-ainesten ottoalueen hyödyntäminen suunnitellussa laajuudessaan Vinsanmaan alueella voisi mahdollisesti aiheuttaa välillisiä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ja salassa pidettävään lajiin. Hankkeesta aiheutuvia mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia ei voitu sulkea arvioinnissa pois. Välilliset vaikutukset muodostuisivat maa-ainesten oton aiheuttamasta muutoksesta maaperän hydrologisissa olosuhteissa ja voisi ilmetä luontotyyppien ja elinympäristöjen kuivumisena. Hankkeen muista toiminnoista ei arvioitu aiheutuvan vaikutuksia. Arvioinnissa esitettiin lieventävänä toimenpiteenä maa-ainesten oton rajoittamista Vinsanmaan pohjoispuoliselle rinteelle korkeintaan syvyyteen +50 metriä mpy. Arvioinnin mukaan tällä rajoituksella maa-ainesten oton mahdolliset haitalliset vaikutukset voidaan estää eikä merkittäviä kielteisiä vaikutuksia suojelun perusteen oleviin luonnonarvoihin muodostu. ELY-keskus toteaa, että esitetyn lieventävän toimenpiteen kanssa suunniteltu toiminta ei yksin tai yhdessä muun toiminnan kanssa vaikuta haitallisesti alueen koskemattomuuteen.

9.9.2024

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut luontoympäristöyksikön yksikönpäällikkö Jari Pasanen ja esitellyt ylitarkastaja Heli Lehvola. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tiedoksi

Metsähallitus Luontopalvelut

Tämä asiakirja LAPELY/1871/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/1871/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pasanen Jari 11.09.2024 15:27

Esittelijä Lehvola Heli 11.09.2024 15:17